ÖĞRETMENLERİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME EĞİLİMİ İLE KİTAP OKUMA ALIŞKANLIĞI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ (ELBİSTAN ÖRNEĞİ)

TEACHERS LIFE-LONG LEARNING TENDENCİES THE INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE BOOK READING (ELBİSTAN SAMPLE)

Doç. Dr. İbrahim Yaşar KAZU
Fırat Üniversitesi
Öğrt. Hüseyin ÇAM
Milli Eğitim Bakanlığı

ÖZET

Bu araştırmanın temel amacı öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kitap okuma alışkanlığı arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Betimsel nitelikteki araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş ili Elbistan ilçesinde görev yapmakta olan 151 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırmanın verilerine Coşkun (2009) tarafından geliştirilen "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği" ve Gömleksiz (2004) tarafından geliştirilen "Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği" ile ulaşılmıştır. Verilerin analiz edilmesinde betimsel istatistiklerin yanında, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkiler Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu kullanılmıştır. Çalışma sonucunda, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin ve kitap okuma alışkanlıklarının yüksek olduğu ve öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kitap okuma alışkanlıkları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: 3-5 kelimelik Türkçe Anahtar Kelimeler eklenmelidir.

ABSTRACT

The main purpose of this study is to investigate the relationship between lifelong learning tendencies of teachers and reading habits. In the descriptive study, relational survey model was used. The sample of the study consists of 151 teachers working in Elbistan district of Kahramanmaraş province in 2018-2019 academic year. The data of the study was obtained with the Lifelong Learning Tendencies Scale developed by Coşkun (2009) and Attitude Scale for Book Reading Habits developed by Gömleksiz (2004). In addition to descriptive statistics, Pearson Product Moment Correlation was used to analyze the relationships between teachers' lifelong learning trends and their reading habits. As a result of the study, it was determined that teachers 'lifelong learning tendencies and book reading habits were high and there was a positive significant relationship between teachers' lifelong learning tendencies and book reading habits.

Key Words: Lifelong learning, book reading habits, teacher.

1. GİRİŞ

Bilgi, eğitim yoluyla elde edilen, her zaman ihtiyaç duyulan, ulaşılması zor ve ekonomik değeri çok yüksek kaynaklardan bile daha değerli ve daha üstündür. Yaşadığımız bilgi toplumunda var olmak isteyen bireyler, bilgiyi nasıl ve ne şekilde elde edeceğini bilmesi gerekmektedir. Bireyler gereksinim duyduğunda bilgiye ulaşabilmeli, yararlı bilgiyi seçebilmeli, güncel gelişmeleri takip edebilmeli ve sonuçta yaşanan değişimlere uyum sağlayabilmelidir.

Toplumların çağdaşlaşma yolunda gelişimlerini devam ettirebilmeleri, başta genç nüfusun olmak üzere bütün bireylere bilgiye ulaşabilme, onu kullanabilme ve yeniden yapılandırabilme, üretebilme, problem çözebilme, analiz ve sentezini yapabilme, yeniliklere uyum sağlayabilme, eleştirel düşünebilme gibi niteliklerin kazandırılmasıyla sağlanabilmektedir (Sağlam ve Kürüm, 2005: 53). İnsanlar bu becerilere yaşam boyu öğrenme ile ulaşacaktır.

Yaşam boyu öğrenme kavramı ekonomik, toplumsal ve bireysel açılardan ele alınmış olup, her birey ya da kuruluş için farklı bir anlam taşır ve aynı anda birden fazla şeyin karşılığı olarak düşünülebilir. Bu noktadan hareketle karma bir kavram olarak düşünülebilecek olan yaşam boyu öğrenmeye ilişkin farklı tanımlar yapılmıştır (Aspin ve Chapman, 2000; Biesta, 2006; Yılmaz ve Ersoy, 2010; Young, 2000). Yaşam boyu öğrenme Milli Eğitim Bakanlığı'na göre kişisel, toplumsal, sosyal ve istihdam ile ilişkili bir yaklaşımla bireyin; bilgi, beceri, ilgi ve yeterliliklerini geliştirmek amacıyla hayatı boyunca katıldığı her türlü öğrenme etkinlikleridir (MEB, 2009: 7). Güleç, Çelik ve Demirhan'a (2012: 35) göre eğitimin belirli bir zaman aralığında sınırlandırılmadığı, bireyi merkeze alan, okul dışı öğrenmeye önem veren, yeni bir okul rolü sunan, eğitimde devletin ağırlığının azaldığı ve buna karşın sosyal tarafların rollerinin artırılmasını gerektirmektedir. Diğer bir tanıma göre, sürekli eğitim ihtiyacından kaynaklanan eğitimsel bir olgudur (Lengrand, 1989; Celep, 2003; Güneş, 1996). Yaş, mesleki statü ya da toplumsal statü fark etmeksizin bireyin tüm ömründe yer alan, öz yönetimli öğrenme ile mümkün olan resmi ya da resmi olmayan en geniş öğrenme biçimidir (Smith ve Spurling, 1999; akt: Crick, Broadfoot and Claxton, 2004).

Yaşam boyu öğrenme insanlara bilgilerini tazeleme, hayatın içindeki gelişim ve değişimi anlama ve yorumlama, kişisel, mesleki ve entelektüel düzeylerini artırma imkanı sağlar (Oskay, Erdem, Akkoyunlu, Soran ve Yılmaz, 2010). Bu açıdan bakıldığında öğretmenlerin kendi ve mesleki gelişimlerini sağlamak için yaşam boyu öğrenme ilkelerini benimsemeleri gerekir ve öğretmenlerden yaşam boyu öğrenme yeterliklerine sahip olmaları beklenir (Kolnik, 2010).

Dünyada yaşam boyu öğrenme kavramı 1970'li yıllarda ilk olarak UNESCO ile, daha sonra OECD ile sonraki yıllarda Avrupa Konseyi'nin tanımlaması ile birlikte eğitim literatüründe sürekli eğitim kavramı olarak kullanımı yaygınlaşmıştır. Buna rağmen yaşam boyu öğrenme kavramının ne olduğu net bir şekilde tanımlanamamıştır. Ülkemizde ise, özellikle Avrupa Birliği (AB) üyelik sürecinin etkisi ile birlikte yaşam boyu öğrenme kavramı önemli bir hale gelmiştir. AB tarafından ayrıca önem verilen yaşam boyu öğrenme düşüncesi, Türkiye'de 1973 yılında çıkarılan 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nda eğitimin yaş ve süre ile sınırlandırılamayacağı ifadeleri ile ele alınmıştır (Demiralp ve Kazu, 2017: 75).

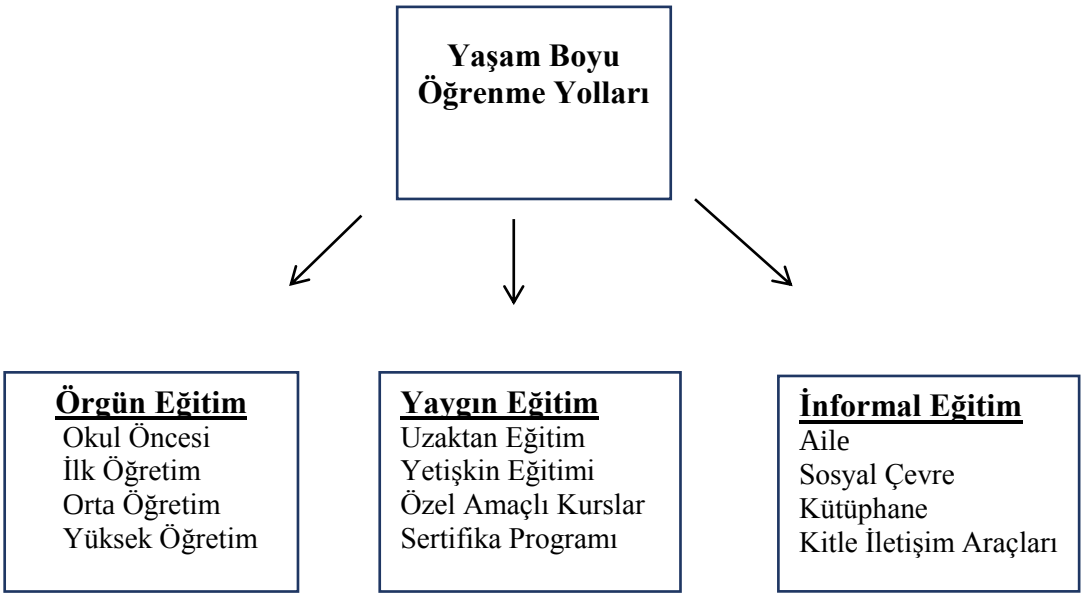
Türkiye'de 2000 yılı itibariyle Hayat Boyu Öğrenme kavramı ilk olarak 8. Beş Yıllık Kalkınma Planındaki yer almıştır (Kılıç, 2015: 37). Bunun sonucunda eğitim politikalarında rgün eğitim kurumlarının yanı sıra tüm vatandaşların kişisel ve mesleki gelişimlerini

sürdürebilmeleri amacıyla Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü kurulmuştur (Güleç, Çelik ve Demirhan, 2012: 45).

Günümüz eğitim sisteminde öğretmenlerin insanları yetiştirdiği düşünüldüğünde, öğretmenlerin gereken bilgi ve teknolojiye sahip olmaları, yeniliklere açık olmaları ve çağa ayak uydurabilmeleri gerekmektedir (Yılmaz, 2007: 157). Bu sebeple öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimi olması gerekmektedir. Yaşam boyu öğrenme eğilimi, yaşam boyu öğrenen bireylerin yeteneklerini, niyetlerini ve başarı duygusunu içeren öz yönetimli öğrenme eğilimidir (Crick ve Yu, 2008).

Öğretmenlerin mesleki gelişimleri için gerçekleştirecekleri çalışmalar değişimi yakalamaları için bir gereklilik olarak görülmektedir. Bir öğretmenin mesleğinin önemini anlayabilmesi için, kendisini geliştirmesi ve sürekli yenilemesi gerekirken, aynı zamanda mesleki gelişim olanakları sayesinde öğretmenler mesleğini daha etkin olarak içselleştirir ve uygular (Corcoran, 1995; Akt: Kaya ve Kartallıoğlu, 2010: 117). Öğrenciler açısından bakıldığında, yaşam boyu öğrenme becerilerinin kazanılması için örnek teşkil eden öğretmenlerin ilgili yeterliklere ne derece sahip oldukları bu süreçte önemlidir (Gencel, 2013: 240). Bireylerin çağın gerekli kıldığı özelliklere sahip olabilmesi için yaşam boyu öğrenme becerilerini kazanmaları gerekmektedir (Coşkun, 2009: 18). Bu bireyler genellikle bilgiye kolayca ulaşabilen, sorunların üstesinden gelebilen, yeni ürünler sunabilen, kısaca yenilikçilik özellikleri gösterebilen bireylerdir (Rogers, 1995: 248).

Yaşam boyu öğrenme, örgün, yaygın ve algın öğrenmenin birbirini tamamladığının fark edilmesini sağlamaktadır. Dolayısıyla öğrenmenin, boş vakitlerde, günlük yaşamda, çalışma ortamında veya aile ortamında, yani farklı zaman ve mekanlarda meydana gelebileceğini belirtmektedir (Kaya, 2010). Bireylerin yaşam boyu öğrenme yolları Şekil 1'de belirtilmiştir:



Şekil 1. Yaşam boyu öğrenme yolları (Coşkun, 2009: 27)

Günümüzde hızla değişen ihtiyaçlar kendini geliştiren insanlara yönelik gereksinimlerin zamanla artması, bireylerin de yaşanan değişime ayak uydurabilmesi için öğrenmeyi öğrenmelerini gerektirmektedir (Demirel, 2009: 2). Bir öğretmenin yaşam boyu öğrenme yeterliklerine sahip olmadan bilgi çağına uyum sağlaması ve aktif öğrenme ortamı oluşturması mümkün değildir. Öğrenmeyi amaç edinmiş bireyler, bunu okulla

sınırlandırmayacak, çevrelerini sorgulayacak, eleştirel düşünebilecek, kendilerini ve toplumunu geliştirmek için gayret gösterecektir. Günümüz eğitimindeki değişim öğrencilerin yaşam boyu öğrenen bireyler olmasını ve okulların öğrenme topluluğuna dönüşmesini beklemektedir. Özellikle öğretmenlerin daha nitelikli olması ve öğrenciler açısından örnek olabilmesi için "sürekli öğrenen" olması gerekmektedir (Yıldırım, 2015: 2). Öğrenmeyi öğrenme ve yaşam boyunca öğrenme, öğretmen eğitim programlarının içinde yer almalıdır ve yaşam boyu öğrenmenin prensipleri, içeriği, bağlamı, tüm öğretme-öğrenme fırsatları ve pedagojik yaklaşımları programlarda bildirilmelidir (Dolan, 2012).

Gelişmiş toplumlarda insanlar kitaplarla gerçek manada tanışmış, ülkesinin ve kendisinin ihtiyaçlarının fark etmiş, değişim ve gelişimin eksiklerini sorgulayan, mükemmelleşme amacıyla adımlar atabilen, eleştirel düşünebilme becerisine ve özdenetime sahip kişilerdir. Böyle bir toplumda bireyler öğrenmenin zevkini özümsemiş ve öğrenmeyi öğrenmişlerdir. Sonuçta eğitim, zaman ve mekân kısıtlamalarından kurtularak okul dışında gerçekleşebilir.

Yaşam boyu öğrenme kavramı ile ilişkili olan kavramlardan bir tanesi okumadır. Okuma, ekonomik, kültürel ve teknolojik gelişmeleri izlemek, boş zamanları değerlendirmek, yeni şeyler öğrenmek amacıyla yapılan etkinlikler ya da ilgi olarak ifade edilebilir (Aksaçlıoğlu ve Yılmaz; 2007: 5). Okuma insanın temel alışkanlıklarından bir tanesidir. Çocukluk döneminde okuma alışkanlığının kazanılmasının çok önemli bir yeri vardır (Alpay, 1990: 79; Yılmaz, 1998: 248). Bireyler okuyarak çeşitli bilgilere ulaşmakta, daha etkin bir şekilde öğrenmekte ve günlük yaşamında da başarılı olmaktadır. Bir başka ifadeyle okuma, bireyin dilsel, düşünsel, duygusal, sosyal, kültürel vb. yönlerden gelişimine katkı sağlayan bir beceridir. Okuma, aynı zamanda kişiler arası iletişimde, modern toplumun gereklerini yapma, bilinçli kararlar alma ve sürdürülebilir öğrenme gibi üst düzey becerilerin de gelişimine katkı sağlamaktadır (Güneş, 2017: 2)

Kitap okumak, insana bir yandan bilgi verir diğer yandan da kişiliğin oluşmasına ve gelişmesine katkı sağlar (Solmaz, 2018: 605). Kitap okuma becerisi, çocuklara küçük yaşlarda kazandırılması gereken bir alışkanlıktır. Son zamanlarda teknolojik aletlerin insan hayatının her alanına girdiği göz önünde bulundurulursa kitap okuma alışkanlığı geliştirmenin zorlaştığı söylenebilir. Eğitim öğretim sürecinde kitapların işlevsel olarak kullanılabilmesi için okuma alışkanlığı kazandırılması zorunludur. Okuma alışkanlığı, bireylerin okuma eylemini sürekli, düzenli ve eleştirel bir şekilde devam ettirmesidir (Yılmaz, 2004: 116). Özbay'a (2007) göre, okuma alışkanlığı, bireyin kendini, çevresini ve çevresindeki olayları anlayabilmek için okumayı bir araç olarak görmesi ve bunu kullanma isteğidir.

Okuma alışkanlığın kazanılmasında aile, öğretmenin ve arkadaş çevresinin etkisi büyüktür. Öğretmenler, alışkanlığın kazandırılmasında en etkin durumda olan kişilerdir (Gürcan, 1999: 42).

Toplumların gelişmişlik düzeyi ekonomik gelişmişlik ile değil, toplumda yaşayan insanların kitap okuma alışkanlığı ile ölçülmektedir. Eğitimin temel amaçları vardır bunlardan bir tanesi bireylere okuma alışkanlığı kazandırmak ve bunu geliştirmektir (Kırmızı, 2012: 2355). Okuma alışkanlığı insanın kişiliğini, karakterini ve hayatı anlamlandırması bakımından önemlidir. Okuma alışkanlığı kazanan bireyin okumayı sevmesi, kitaplarla arasında bir diyalog ve bağ oluşması beklenmektedir. Sürekli gelişim içinde olan dünyada yaşam boyu öğrenmenin sağlıklı yürütülebilmesi ancak bireylere okuma alışkanlığının kazandırılmasıyla sağlanabilir (Yıldız, Ceran ve Sevmez, 2015: 144). Bu açıdan bakıldığında yaşam boyu öğrenme ile okuma alışkanlığı arasında bir ilişkinin varlığı ortaya çıkmaktadır.

1.1. PROBLEM DURUMU

Bu araştırmanın temel problemi öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi tespit etmektir. Bunun yanında,

1- Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düzeyi nedir ?
2- Öğretmenlerin kitap okuma alışkanlığına ilişkin tutumları nasıldır ?
3- Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kitap okuma alışkanlıkları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmayla öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kitap okuma alışkanlığı arasında ilişkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Okuma becerileri 21. yüzyılın temel becerileri arasında yer almaktadır. Bu açıdan araştırma kapsamında öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ile okuyan, okuduğunu anlayan, bilgili, kendini sürekli geliştiren okuma alışkanlığı olan bireylerin beklentilerinin açıklanması amaçlanmıştır. Ayrıca yaşam boyu öğrenmede temel yapı taşı olan öğretmenlerin kitap okuma alışkanlığıyla ilişkili tutumları incelenerek öneriler sunulması amaçlanmıştır.

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Öğretmenler yaşam boyu öğrenme becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında önemli bir görev ve sorumluluk üstlenmektedir. Bu nedenle öncelikle öğretmenlerin bu niteliklere sahip olması gerekir. Kendini yenileyen, kişisel gelişime önem veren, yaşam boyu öğrenme becerilerine sahip olan bir öğretmenin yetiştireceği bireylerin bu becerilere sahip olacağı düşünülebilir. Bunun yanında kitap okuma alışkanlığı bireylerin kendi kişiliğini, karakterini ve doğrularını oluşturması bakımından önemlidir. Okuma alışkanlığı sürekli ve yaşam boyu olmalıdır ayrıca bu alışkanlığın kazandırılmasında aileye ve öğretmene oldukça büyük görev düşmektedir. Bu açıdan bakıldığında okullarımızın görevini yerine getirmesinde en önemli role sahip olan öğretmenlerimizin yaşam boyu öğrenme eğilimi ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi önemlidir.

1.4. SAYILTILAR

Araştırmada kullanılan iki ölçekte yer alan sorulara öğretmenlerin içtenlikle cevap verdiği varsayılmaktadır.

2. YÖNTEM

Bu araştırmada, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimi ile kitap okuma alışkanlığı arasındaki ilişkisi betimsel olarak ifade edilmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modeli, “iki veya daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma desenlerinin tümü” olarak tanımlanır (Karasar, 2012).

2.1. EVREN VE ÖRNEKLEM

Bu araştırmanın evreni 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş ili Elbistan ilçesinde görev yapmakta olan 1600 öğretmen, örneklemi ise tesadüfi olarak seçilen 151 öğretmenden oluşmaktadır. Çalışma grubundaki öğretmenlerin demografik özellikleri aşağıda Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Öğretmenlerin Demografik Özellikleri

Değişkenler	Kategori	N	%	Değişkenler	Kategori	N	%
Cinsiyet	Kadın	64	42,4	Yaş	20-30	38	25,2
	Erkek	87	57,6		31-40	65	43,0
Branşı	Sınıf Öğr.	43	28,5		41-50	39	25,8
	Branş Öğr.	108	71,5		51 ve Üstü	9	6,0
Medeni Hal	Evli	123	81,5	Kıdem	0-5	31	20,5
	Bekar	28	18,5		6-10	30	19,9
Okul Türü	İlkokul	47	31,1		11-15	36	23,8
	Ortaokul	45	29,8		16-20	24	15,9
	Lise	59	39,1		21 ve Üstü	30	19,9
Eğitim Durumu	Lisans	139	92,1				
	Lisansüstü	12	7,9				

Tablo 1 incelendiğinde, çalışmaya katılan öğretmenlerden %42,4'ü kadın, %57,6'sı erkektir. Bunun yanında %81,5'i evli ve %18,5'i bekardır. Çalışma grubunun %28,5'i sınıf öğretmeni, %71,5'i branş öğretmeni, %31,1'i ilkokul, %29,8'i ortaokul ve %39,1'i lise ve dengi okullarda görev yapmaktadır. Çalışma grubunda %92,1 lisans mezunu ve %7,9 lisansüstü mezunu olup öğretmenlerin %25,2'si 20-30 yaş aralığında, %43,0'ı 31-40 yaş aralığında, %25,8'i 41-50 yaş aralığında ve %6,0'ı 51 yaş ve üstündedir. Kıdemlerine göre ise çalışma grubunun %20,5'i 0-5 yıl kıdemde, %19,9'ı 6-10 yıl kıdemde, %23,8'i 11-15 yıl kıdemde, %15,9'u 16-20 yıl kıdemde ve %19,9'u 21 yıl ve üstü kıdemde olduğu görülmüştür.

2.2. VERİ TOPLAMA ARACI

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimi ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amacıyla iki farklı ölçek kullanılmıştır. İlk olarak kullanılan ölçek, Coşkun (2009) tarafından geliştirilen "Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri Ölçeği" 6'lı likert tipinde, 27 madde ve 4 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,89'dur. Ayrıca ölçeğin alt boyutlarının güvenirlik katsayısı, motivasyon (,83), sebat (,86), öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk (,79) ve merak yoksunluğu (,83) olarak belirlenmiştir. Ölçekte motivasyon ve sebat boyutları olumlu ifadeler içermekte iken öğrenmeyi düzenleme ve merak yoksunluğu boyutları ise olumsuz ifadeler içermektedir. İkinci olarak kullanılan ölçek, Gömleksiz (2012) tarafından geliştirilen "Kitap Okuma Alışkanlığına Yönelik Tutum Ölçeği"dir. Ölçek tek boyutlu olup, 5'li likert tipinde ve 30 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin Cronbach alpha güvenirlik katsayısı 0,87'dir.

2.3. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırma kapsamında kullanılan ölçeklerden elde edilen veriler, analizlerin yapılması için SPSS-Windows paket programına aktarılmış ve betimsel istatistikler (frekans, aritmetik ortalama, standart sapma ve yüzde) kullanılarak analiz edilmiştir. Anket uygulamada yaşanabilecek bazı problemler göz önünde bulundurularak 180 öğretmene anketler elden dağıtılmıştır. Öncelikle veriler toplanmış, sonra anket sorularının yönergelere uygun yanıtlanıp yanıtlanmadığı kontrol edilmiş, eksik veya yanlış cevap verilen anketler değerlendirme dışı bırakılmıştır. Yapılan kontroller sonucunda 151 öğretmene ilişkin ölçek değerlendirmeye alınmıştır. Betimsel istatistiklerin yanında, öğretmenlerin yaşam boyu

öğrenme eğilimleri ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Korelâsyonu kullanılmıştır. Pearson Korelâsyonu normal dağılıma sahip olan değişkenler arasındaki ilişkileri betimlemek için yapılan bir tekniktir (Büyüköztürk, 2017). Pearson Korelâsyon katsayısı değişkenler arasındaki ilişkinin derecesini ifade ederken katsayı işareti (+ / -) ise ilişkinin yönünü belirtmektedir. Pearson Korelâsyon katsayısının 1.00 veya 1.00'e yakın olması pozitif bir ilişkiyi; -1.00 veya -1.00'e yakın olması negatif bir ilişkiyi; 0.00 olması ise bir ilişkinin olmadığını gösterir. Pearson Korelâsyon katsayısının büyüklük bakımından yorumlanmasında kullanılan aralıklar ise "mutlak değer olarak 0.70-1.00 arasında olması yüksek, 0.70-0.30 arasında olması orta; 0.30-0.00 arasında olması ise düşük düzeyde bir ilişki olarak tanımlanabilir" (Büyüköztürk, 2017).

Tablo 2. Ölçeklere ilişkin puan aralıkları

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Ölçeği		Kitap Okuma Alışkanlığı Ölçeği	
1.Hiç uymuyor	1.00-1.83	1.Hiç katılmıyorum	1.00-1.80
2.Kısmen uymuyor	1.84-2.66	2.Katılmıyorum	1.81-2.60
3.Çok az uymuyor	2.67-3.49	3.Kısmen katılıyorum	2.61-3.40
4.Çok az uyuyor	3.50-4.32	4.Katılıyorum	3.41-4.20
5.Kısmen uyuyor	4.33-5.15	5.Tamamen katılıyorum	4.21-5.00
6.Çok uyuyor	5.16-6.00		

3. BULGULAR

3.1 BİRİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Araştırma kapsamında ilk alt problem olarak öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır. Bu alt probleme ilişkin öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinden elde edilen bulgular Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğine ilişkin betimsel istatistikler

Alt Boyutlar	N	Min.	Max.	$\bar{X}$	SS
Motivasyon	151	2,67	6,00	5,32	,60
Sebat	151	2,33	6,00	4,83	,78
Öğrenmeyi Düzenleme	151	1,50	6,00	5,06	,99
Merak	151	2,89	6,00	4,99	,81
TOPLAM	**151**	**3,19**	**6,00**	**5,04**	**,59**

Tablo-3 incelendiğinde; motivasyon alt boyutunda ortalamanın ($\bar{x}$ =5,32), sebat alt boyutunda ortalamanın ($\bar{x}$ =4,83), öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk alt boyutunda ortalamanın ($\bar{x}$ =5,06) ve merak yoksunluğu alt boyutunda ortalamanın ($\bar{x}$ =4,99) olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin geneline bakıldığında öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{x}$ =5,04). Diğer bir ifade ile öğretmenler yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeğinin tümüne 5.04 katılım derecesi ile "Kısmen uyuyor" şeklinde görüş bildirmişlerdir.

3.2 İKİNCİ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Araştırmanın ikinci alt problemi kapsamında öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıklarının düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır. Bu alt probleme ilişkin ulaşılan betimsel istatistikler Tablo 4'de verilmiştir.

Tablo-4: Kitap Okuma Alışkanlığı Ölçeğine İlişkin Betimsel İstatistikleri

Kitap Okuma Alışkanlığı Ölçeği	N	Min.	Max.	$\bar{X}$	SS
Toplam Puan	151	3,17	4,93	4,50	,33

Tek boyutlu olarak hazırlanmış olan kitap okuma alışkanlığı ölçeği genel olarak incelendiğinde, öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıklarının yüksek olduğu belirlenmiştir ($\bar{x}$ = 4,50). Diğer bir ifadeyle öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıklarının ölçeğe 4,50 katılım derecesi ile "tamamen katılıyorum" şeklinde görüş bildirdikleri anlaşılmaktadır.

3.3. ÜÇÜNCÜ ALT PROBLEME İLİŞKİN BULGULAR

Araştırma kapsamında üçüncü alt problem olarak öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kitap okuma alışkanlıkları arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkinin varlığını belirlemek için yapılan Korelâsyon analizi sonuçları Tablo 5'de gösterilmiştir.

Tablo 5. Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimleri ile Kitap Okuma Alışkanlıkları Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelâsyon Tablosu

Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi Toplam Puan ve Alt Ölçek Puanları	Motivasyon	Sebat	Öğrenmeyi Düzenleme	Merak	Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi	Kitap Okuma Alışkanlığı
Motivasyon	-	,769**	,200*	,386**	,698**	,382**
Sebat	-	-	,187*	,359**	,697**	,380**
Öğrenmeyi Düzenleme	-	-	-	,522**	,706**	,180*
Merak	-	-	-	-	,837**	,354**
Yaşam Boyu Öğrenme Eğilimi	-	-	-	-	-	,424**

(*p< 0,05; **p< 0,01)

Tablo 5 incelendiğinde öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki (r = ,424, p< ,05) dikkate alındığında yaşam boyu öğrenme eğilimindeki toplam varyansın (değişkenliğin) yaşam boyu öğrenme eğiliminden kaynaklandığı söylenebilir. Sonuç olarak öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimi ile kitap okuma alışkanlıkları arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu ilişkinin orta düzeyde ve pozitif yönlü olduğu görülmektedir.

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeğinin alt boyutları ile öğretmenlerin kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişki durumu incelendiğinde, ilk olarak motivasyon alt boyutu ile kitap okuma alışkanlığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu ilişkinin orta düzeyde ve pozitif yönlü olduğu görülmektedir (r = ,382, p< ,05). Benzer şekilde öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeğinin sebat alt boyutu ile kitap okuma alışkanlığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu ilişkinin de orta düzeyde ve pozitif yönlü olduğu görülmektedir (r = ,380, p< ,05). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeğinin öğrenmeyi düzenleme alt boyut ile kitap okuma alışkanlığı arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu ilişkinin ise düşük derecede ve pozitif yönlü olduğu görülmüştür (r = ,180, p< ,05). Diğer yandan yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeğinin merak alt boyut ile kitap okuma alışkanlığı arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı tespit edilmiştir. Bu ilişkinin orta düzeyde ve pozitif yönlü olduğu belirlenmiştir (r = ,380, p< ,05).

Çalışma sonucunda ortaya çıkan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki anlamlı, pozitif ve orta düzeydeki ilişki, yaşam boyu öğrenmenin de istenilen nitelikte bireylerde ve toplumda görülebilmesi için bireylerin yaşam boyu öğrenme becerileri ve eğilimlerinin aynı doğrultuda var olması gerektiği şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca yaşam boyu öğrenmenin, bireyin potansiyelini, yeterliklerini ve becerilerini hayatı boyunca büyük bir uyum içinde geliştirdiği süreç olarak düşünülebilir. Bu açılardan bakıldığında kitap okuma alışkanlığına sahip olan bireylerin yaşam boyu öğrenme eğilim düzeyinin de yüksek olmasını gerektirir ki ve bu durum ilişkinin daha yüksek çıkması gerektiğini işaret eder. Ancak sonuçlar beklenti düzeyinin altında çıkmıştır.

4. SONUÇ

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin düzeyini belirlemek amacıyla yapılan analiz sonuçlarına göre, ölçeğin toplam puan ortalaması $\bar{X}$=5.04 olarak belirlenmiştir. Öğretmenler ölçekte bulunan maddelerin kendileri için uygunluğuna, "Kısmen uyuyor" düzeyinde görüş bildirmişlerdir. Ölçek aracılığıyla elde edilen bu puan ortalamasının yüksek olmasından dolayı öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Yaşam boyu öğrenme eğilimi ile ilgili olarak alanyazın incelendiğinde, değişik örneklemler üzerinde ölçek uygulamasının yapıldığı çalışmalara rastlanılmaktadır. Şahin ve Arcagök (2014), öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterlilik düzeyinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Yavuz Konokman ve Yanpar Yelken'in (2014) eğitim fakültesi öğretim elemanlarının ile yaptığı çalışmada da öğretim elemanlarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kılıç (2015) çalışmasında; öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği maddelerine "Kısmen Uyuyor" düzeyinde görüş bildirdiklerini ve araştırma kapsamında elde edilen toplam puanların ölçek ortalamasının üzerinde olduğundan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olduğunu tespit etmiştir.

Yaşam boyu öğrenme eğilimi ölçeğinin alt boyutları incelendiğinde ise öğretmenlerin sebat, öğrenmeyi düzenleme ve merak alt boyutlarında "Kısmen uyuyor" şeklinde; motivasyon alt boyutunda ise "Çok uyuyor" şeklinde görüşlerini belirtmişlerdir. Bu durum ile öğretmenlerin ölçeğin alt boyutlarında ortalama puanın üstü derecede katılım gösterdiği belirlenmiştir.

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme motivasyonu ve sebatlarının yüksek olması, yaşam boyu öğrenmeye istekli ve meraklı olması, yaşam boyu öğrenme faaliyetlerini sürdürme eğiliminde olması ve bu süreçte kendi öğrenme sorumluluklarını alarak zamanını ve imkanlarını düzenleyebilmesi, yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek olmasını sağlamaktadır. Bu durum öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye ilişkin olumlu bir bakış açısına sahip oldukları biçiminde yorumlanabilir. İlgili alan yazındaki araştırmaların sonucu da bu durumla benzerlik göstermektedir. Kılıç (2015), çalışmasında öğretmenlerin motivasyon alt boyutuna ilişkin katılım düzeyinin "Çok uyuyor"; Sebat alt boyutuna ilişkin katılım düzeyinin "Kısmen Uyuyor", öğrenmeyi düzenlemede yoksunluk alt boyutunun katılım düzeyinin "Kısmen Uymuyor" ve merak yoksunluğu alt boyutunun katılım düzeyinin ise "Kısmen Uymuyor" şeklinde olduğu sonucuna ulaşmıştır. İzci ve Koç (2012) çalışmalarında, öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme konusunda güçlü bir duyarlığa sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Bununla birlikte, Evin Gencel (2013) öğretmen adaylarının kendilerini yaşam boyu öğrenmede "yeterli" algıladıkları sonucuna ulaşmıştır. Kazu ve Erten'e (2016:852) göre, öğretmen yetiştiren kurumlarda öğrenmeyi öğrenme düşüncesini temele alan ve yaşam boyu öğrenme yeterliklerini kazandıracak ve o bilinçte yetiştirecek daha fazla etkinliklere programlarda yer verilmelidir.

Çalışma sonucunda öğretmenlerin kitap okuma alışkanlığı ölçeği genel olarak incelendiğinde, ölçeğin puan ortalamasının $\bar{X}$=4,50 (katılıyorum) olduğu ve yüksek düzeyde olduğu anlaşılmaktadır. Ancak Yıldız, Ceran ve Sevmez'in (2015) çalışmasında öğretmen adaylarının okuma alışkanlığının düşük olduğu, Susar Kırmızı, Fenli ve Kasap'ın çalışmasında sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının düşük olduğu görülmüştür.

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonucunda pozitif yönlü, orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmada öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin yüksek çıkmasının yanında kitap okuma alışkanlıklarının da yüksek çıktığı belirlenmiştir. Bu durumun, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimine sahip olmalarının yanında; kitap okuma alışkanlığı benimsedikleri ve okuduklarını içselleştirmekten kaynaklandığı düşünülebilir.

Araştırma kapsamında öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeğinin alt boyutları ile kitap okuma alışkanlıkları ölçeği arasındaki ilişki incelenmiştir. Yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği motivasyon alt boyutu ile kitap okuma alışkanlıkları ölçeği toplam puanı arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bu bulgu ile yaşam boyu öğrenmeye yönelik motivasyonu artan kitap okuma alışkanlıklarının da arttığı sonucuna ulaşılmaktadır. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği sebat alt boyutu ile kitap okuma alışkanlıkları ölçeği toplam puanları arasında orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bu bulgu ile yaşam boyu öğrenmede sebat düzeyi artan bireylerin kitap okuma alışkanlıklarının da artmasına sebep olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği öğrenmeyi düzenleme alt boyutu ile kitap okuma alışkanlıkları ölçeği toplam puanları arasında düşük düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yaşam boyu öğrenme eğilimleri ölçeği merak alt boyutu ile kitap okuma alışkanlıkları ölçeği toplam puanları arasında ise orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir.

İlgili alan yazın incelendiğinde öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri ile kitap okuma alışkanlıkları arasındaki ilişkiyi inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu sebeple araştırma sonuçları alanyazında yeni çalışma alanlarını belirginleştirmekte, gelecekte yapılacak çalışmalara yön vermesi düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Aksaçlıoğlu, A. G ve Yılmaz, B. (2007). Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi. *Türk Kütüphaneciliği 21* (1). 3-28.

Aksoy, M. (2008). *Yaşam boyu öğrenme ve kariyer rehberliği ilkelerinin istihdam edilebilirliğe etkileri: Otel işletmeleri üzerine bir uygulama*. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Ankara.

Alpay, M. (1990). *Çocuk ve kütüphanesi: Okul öncesi dönem.* Kütüphane: Dünü yarına bağlayan köprü içinde (79-84). Türk Kütüphaneciler Derneği. İstanbul.

Aspin, D. N. ve Chapman, J. D. (2000). Lifelong learning: concepts and conceptions, *International Journal of Lifelong Education*, 19(1), 2-19.

Biesta, G. (2006). What's the point of lifelong learning if lifelong learning has no point? On the democratic deficit of policies for lifelong learning. *European Educational Research Journal*, 5(3-4).

Celep, C. (2003).*Halk Eğitimi*. Anı Yayıncılık: Ankara

Crick, R. D., Broadfoot, P. & Claxton, G. (2004). Developing an effective lifelong learning inventory: The ELLI project. *Assessment in Education.* 11 (3), 247– 272.

Crick, R. D. ve Yu, G. (2008). Assessing learning dispositions: is the effective lifelong learning inventory valid and reliable as a measurement tool?. *Educationa Research*, 50 (4), 387–402.

Coşkun, Y. D. (2009). *Üniversite öğrencilerinin yaşam boyu öğrenme eğilimlerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi.* Yayınlanmış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Demiralp, D., ve Kazu, H. (2017). Öğretmen adaylarının etkili yaşam boyu öğrenme düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 71-85.

Demirel, M. (2009). Yaşam boyu öğrenme ve teknoloji. *9th. International Educational Technology Conference (IETC).*6-8 Mayıs 2009. Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Field, J. (2010). *Lifelong Learning. International Encyclopedia of Education 3rd Edition*, Elsevier, 89.

Gencel, İ., E. (2013). Öğretmen adaylarının yaşam boyu öğrenme yeterliklerine yönelik algıları. *Eğitim ve Bilim, 38* (170), *237-252.*

Güleç, İ., Çelik , S. ve Demirhan B. (2012). Yaşam boyu öğrenme nedir? Kavram ve kapsamı üzerine bir değerlendirme. *Sakarya University Journal of Education, 2*(3), 34-48.

Güneş, F.(1996).*Yetişkin Eğitimi (Halk Eğitimi).*Ankara: Ocak Yay.

Güneş, F. (2017). Okuma ve sınırsız öğrenme. *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi,* 2 (1), 1-20.

Gürcan, H. İ. (1999).Okuma alışkanlığı ile kitap yayımcılığının kültürel iletişim ve teknolojisine bağlı sorunları karşısında Türkiye koşulları temelinde bir model önerisi, *Yayınlanmamış doktora tezi,* Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Kaya, S. ve Kartallıoglu, S. (2010). Okul temelli mesleki gelişim modeline yönelik koordinatör görüşleri. *Abant* İzzet *Baysal Üniversitesi Dergisi* 10 (2), 115-130.

Kazu, İ.Y. ve Erten, P. (2016). Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri. *İlköğretim Online. 15*(3), 838-854.

Kolnik K, K. (2010). Lifelong learning and the professional development of geography teachers: A view from Slovenia. *Journal of Geography in Higher Education*, 34 (1), 53–58.

Lengrand, P.(1989). Lifelong education: growth of the concept. *Lifelong Education for Adults An International* Handbook, USA:Pergamon Press

MEB (2009). *Türkiye Hayat Boyu Öğrenme Strateji Belgesi-Yüksek Planlama Kurulu.* Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı.

Oskay, Ö., Erdem, E., Akkoyunlu, B., Soran, H., Yılmaz, A., (2010). "Öğretmenlerin öğretme ve öğrenme sürecindeki yeterlikler açısından kendilerini değerlendirmeleri üzerine bir çalışma" Uluslararası Öğretmen Yetiştirme Politikaları ve Sorunları Sempozyumu II 16–18 Mayıs 2010 – Hacettepe Üniversitesi, Beytepe, Ankara.

Rogers, E.M. (1995). *Diffusion of innovations (Third Edition).* New York: Free Press.

Sağlam, M. ve Kürüm, D. (2005). Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinde öğretmen eğitiminde yapısal düzenlemeler ve öğretmen adaylarının seçimi. *Milli Eğitim Dergisi*, 33(167), 53-70.

Solmaz, M. (2018). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığı üzerine bir araştırma: Yüzüncü Yıl Üniversitesi örneği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 22*(2), 603-622.

Sönmez, V. (2007). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Anı Yay .

Susar Kırmızı, F., Fenli, A. ve Kasap, D. (2014). Sınıf Öğretmeni adaylarının eleştirel düşünme eğilimleri ile okuma alışkanlıklarına yönelik tutumları arasındaki ilişki. *Uluslararası Tükçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi. 3*(1), 354-367.

Yıldırım, Z. (2015). Sınıf öğretmenlerin yaşam boyu öğrenmeye yönelik yeterlik algıları ve görüşleri. *Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.* Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Yıldız, D., Ceran D., ve Sevmez H. (2015). Eğitimi Fakültesi öğrencilerinin okuma alışkanlıkları profili. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 8*(3), 141-166.

Yılmaz, B. (1998). Okuma alışkanlığı sorunu, bir enstitü örneği ve Türkiye için öneriler. *Türk Kütüphaneciliği, 12* (3), 244-251.

Yılmaz, B. ve Ersoy, A. (2010). *Yaşam boyu öğrenme ve halk kütüphaneleri: kuramsal bir yaklaşım*.

Yılmaz, M. (2007). Sınıf öğretmeni yetiştirmede teknoloji eğitimi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, *(27)*1, 155-167.

Young, M. (2000). *Bringing knowledge back in: Towards a curriculum for lifelong learning*, A. Hodgson (Ed.) Policies, Politics and the Future of Lifelong Learning (97-112) içinde. London: Kogan Page.